یاسای ژمارە (٣)ی ساڵی ٢٠٢١

یاسای هاوردەکردن و عەمبارکردن و فرۆشتنی بەرهەمە نەوتییەکان

لە هەرێمی کوردستان - عێراق

ماددەی (١):

یەکەم: کۆمپانیاکانی کەرتی تایبەت، ناوخۆیی، یان بیانی، تۆمارکراو لە هەرێمی کوردستان، دوای وەرگرتنی مۆڵەتی وەزارەتی سامانە سروشتییەکانی هەرێم، دەتوانن بەپێی ئەو خەسڵەتە جیهانییانەی وەزارەت دیاریدەکات، بەرهەمە نەوتییەکان هاوردە و عەمبار بکەن، بیگوازنەوە و بیفرۆشن، بەمەبەستی بەکاربردنی ناوخۆیی، چ بە شێوەی ڕاستەوخۆ بێت یان لە ڕێگەی بریکاری ڕێپێدراوەوە. بەرهەمەکانیش هەریەکە لە بەنزینی ئۆتۆمبێل، زەیتی گاز، زەیتی بزوێنەر و گریس بەهەموو جۆرەکانیەوە، غازی شل، نەوتی سپی (کیرۆسین)، قیری شل، پترۆ کیمیایی، و هەر بەرهەمێکی تر کە وەزارەت بڕیاری لەبارەوە دەدات، دەگرێتەوە.

دووەم: پێویستە وەزارەتی سامانە سروشتییەکانی هەرێم خشتەی پاشکۆ لە شێوەی ڕێنماییدا دەربکات، بەجۆرێك کە هاوتا بێت لەگەڵ خەسڵەتە جیهانیەکانی ئەو بەرهەمە نەوتیانەی کە لە بڕگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیەدا ئاماژەیان پێکراوە.

ماددەی (٢):

یەکەم: هەر کۆمپانیایەک سەرپێچی حوکمەکانی بڕگەی (یەکەم)ی ماددەی (١)ی ئەم یاسایە بکات، بەم شێوەیەی خوارەوە سزا دەدرێت:-

١- پێبژاردنێکی دارایی لە (١٠٠,٠٠٠,٠٠٠) سەد ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (٣٠٠,٠٠٠,٠٠٠) سێ سەد ملیۆن دینار زیاتر نەبێت.

٢- ئەگەر قازانجی کۆمپانیای سەرپێچیکار لەو سەرپێچییە لە بڕی (٣٠٠,٠٠٠,٠٠٠) سێ سەد ملیۆن دینار زیاتر بوو، ئەوا بە دوو بەرامبەری قازانجەکەی سزای پێبژاردنی بەسەردا دەسەپێنرێت.

٣- دەست بەسەرداگرتنی بەرهەمە نەوتییە هاوردەکراوەکان.

دووەم: ناوی کۆمپانیای سەرپێچیکار و خاوەنەکەی دەخرێتە لیستی ڕەشی وەزارەتی سامانە سروشتییەکان بۆ ماوەی دوو ساڵ، و لیستەکە لەلایەن وەزارەت بڵاو دەکرێتەوە.

سێیەم: لە حاڵەتی دووبارەکردنەوەی سەرپێچییەکانی ئاماژە پێکراو لە بڕگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیەدا، ئەوا کۆمپانیای سەرپێچیکار مۆڵەتی کارکردنی لێ وەردەگیرێتەوە و ڕێگا نادرێت جارێکی دیکە چالاکییەکانی خۆی لە بواری بەرهەمە نەوتییەکاندا ئەنجام بداتەوە.

ماددەی (٣):

یەکەم: کۆمپانیا هاوردەکارەکان بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەتوانن وێستگەی فرۆشتنی سوتەمەنی و کۆگای عەمبارکردنی بەرهەمی نەوتیی تایبەت بە خۆیان دروست بکەن، بەپێی ئەو ڕێکسازییانەی لەلایەن وەزارەتی سامانە سرووشتیەکانەوە پەیڕەو دەکرێت، هەروەها دەتوانن بە مەبەستی فرۆشتنی بەرهەمە نەوتییە هاوردەکراوەکان بەنزینخانە بەکرێ بگرن.

دووەم: ئەو کۆمپانیایانەی کە لە بواری عەمبارکردن و فرۆشتنی بەرهەمە نەوتییە هاوردەکراوەکان کار دەکەن، نابێت لە هەمان کاتدا کاری عەمبارکردن و فرۆشتنی بەرهەمە نەوتییە ناوخۆییەکانیش بکەن.

سێیەم: هەر کۆمپانیایەک سەرپێچی حوکمەکانی بڕگەی (دووەم)ی ئەم ماددەیە بکات، بە پێبژاردنێکی دارایی بە بڕی (٥٠٠,٠٠٠,٠٠٠) پێنج سەد ملیۆن دینار سزادەدرێت، و لەحاڵەتی دووبارە کردنەوەی سەرپێچیەکە، بە پێبژاردنێکی دارایی کە بڕەکەی (٧٠٠,٠٠٠,٠٠٠) حەوت سەد ملیۆن دینارە سزا دەدرێت، و ڕێگەی پێنادرێت جارێکی تر چالاکییەکانی لە بواری بەرهەمە نەوتییەکان ئەنجام بدات، لە هەردوو حاڵەتیشدا دەستبەسەر بەرهەمە نەوتییەکاندا دەگیرێت.

ماددەی (٤):

یەکەم: کۆمپانیاکانی هاوردەکردن و فرۆشتنی بەرهەمە نەوتییەکان و کۆمپانیاکانی عەمبارکردن، بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە بە مەرجەکانی تەندروستی و سەلامەتیی و پاراستنی ژینگە و کۆنترۆڵی جۆری پابەند دەبن.

دووەم: هەر کۆمپانیایەک سەرپێچی حوکمەکانی بڕگەی (یەکەم)ی ئەم ماددەیە بکات بە پێبژاردنێکی دارایی لە (٥٠,٠٠٠,٠٠٠) پەنجا ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (١٠٠,٠٠٠,٠٠٠) سەد ملیۆن دینار زیاتر نەبێت، سزادەدرێت.

سێیەم: لەحاڵەتی دووبارە کردنەوەی سەرپێچی، کۆمپانیاکە بە پێبژاردنێکی دارایی کە لە (١٠٠,٠٠٠,٠٠٠) سەد ملیۆن دینار کەمتر نەبێت و لە (١٥٠,٠٠٠,٠٠٠) سەد و پەنجا ملیۆن دینار زیاتر نەبێت، سزادەدرێت، و ڕێگەی پێنادرێت جارێکی تر چالاکییەکانی لە بواری بەرهەمە نەوتییەکان ئەنجام بداتەوە.

ماددەی (٥):

وەزارەتی سامانە سروشتییەکان و وەزارەت و دەستە پەیوەندیدارەکان هەریەکەیان بەپێی پسپۆری و تایبەتمەندی خۆیان، چاودێری پابەند بوونی کۆمپانیاکان بەو مەرج و خەسڵەتانەی لەم یاسایە و یاسا بەرکارەکاندا هاتوون، لە ئەستۆ دەگرن.

ماددەی (٦):

ئەو کۆمپانیایانەی پێش دەرچواندنی ئەم یاسایە مۆڵەت پێدراون، بەردەوام دەبن لە چالاکیەکانیان، و لە ماوەی (٩٠) نەوەد ڕۆژ لە ڕێکەوتی خستنە بواری جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە، خۆیان لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە دەگونجێنن و پێوەی پابەند دەبن.

ماددەی (٧):

ڕەسمی گومرگی و باج بەپێی یاسا و پەیڕەوە بەرکارەکان لە هەرێمی کوردستان ـ عێراق، وەردەگیرێت.

ماددەی (٨):

دادوەری لێکۆڵینەوە تایبەتمەندە بە یەکلاکردنەوەی دۆسیەی ئەو سەرپێچیانەی کە لەم یاسایەدا دەقنووسکراون، بەپێی حوکمەکانی تایبەت بە بڕیاری سزایی هاتوو لە یاسای بنەمای دادگاییە سزاییەکان ژمارە (٢٣)ی ساڵی ١٩٧١ی هەموارکراو.

ماددەی (٩):

ئەگەر بەرهەمـی نـاوخۆ پێداویسـتی نـاوخۆیی دابـین نەکـات، ڕێـگە بە هـاوردەکردنی بەرهەمە نەوتییەکان دەدرێت.

ماددەی (١٠):

پێویستە وەزیری سامانە سروشـتییەکان بە هەمـاهەنگی لەگەڵ وەزارەت و لایەنە پەیوەندیـدارەکان ڕێنمایی بۆ ئاسان جێبەجێکردنی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەربکات.

ماددەی (١١):

کار بە دەقی هیچ یاسا و بڕیارێک ناکرێت کە لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە ناکۆک بێت.

ماددەی (١٢):

ئەم یاسـایە لە ڕێکەوتـی بڵاوکـردنەوەی لە ڕۆژنـامەی فەرمـی (وەقـایعی کوردسـتان)دا جێبەجـێ دەکرێت.

هۆیەکانی دەرچواندن

لە پێناو دابینکردنی بەرهەمە نەوتییەکان بە کواڵتییەکی باش بۆ هاوڵاتیان، و پاراستنیان لە لێکەوتە خراپەکـانی بەرهەمە نەوتییەکـان بـۆ سـەر تەندروسـتی گشـتی و ژیـنگە، و ڕەخسـاندنی دەرفەتـی یەکسان لەبەردەم کەرتی تایبەتدا، و قەدەغەکردنی قۆرخکاریی، ئەم یاسایە دەرچوێنرا.

نێچیرڤان بـارزانـی
سـەرۆکی هەرێمی کوردسـتـان